

# Immigration of International Students to the EU - Synteserapport

## Norsk sammendrag

Denne rapporten omhandler innvandrings- og mobilitetspolicy for internasjonale studenter i EU og Norge. Disse policyene har som mål både å tiltrekke seg internasjonale studenter, samtidig som man ønsker å forhindre misbruk av systemet. Innen EU utgjorde studietillatelser den nest største gruppen innvandringstillatelser i 2011, etter familieinnvandringstillatelser.

EU anser at studenter har stor egenverdi – både som en viktig kilde til høyt utdannet arbeidskraft og som en sentral del av EUs utdanningspolitikk i forhold til å fremme EU som et 'center of excellence' innenfor utdanning globalt. I EU reguleres studentmigrasjon i Direktiv 2004/114 (dette gjelder ikke Danmark, Storbritannia og Irland, i tillegg til Norge).

I løpet av de senere årene har nesten alle EMNs medlemsland innført nasjonal politikk for å tiltrekke seg internasjonale studenter. I de fleste tilfellene bygger slik politikk på en nasjonal strategi for å lette adgang til utdanning og å markedsføre landet som et attraktivt mål for studenter. Mens noen land fokuserer på å tiltrekke seg studenter på master- og doktorgradsnivå som et ledd i en strategi for å tiltrekke seg høyt kvalifisert arbeidskraft, er andre land også opptatt av å dra nytte av studentene økonomiske bidrag gjennom skolepenger osv. Flere land har satt seg mål for hvor mange internasjonale studenter de skal ta imot (Her kan man merke seg spesielt at Finland har som mål å øke antallet internasjonale studenter med 77% fra 2007 til 2015. Som i Norge tar man foreløpig ikke skolepenger i Finland).

Ulike stater har innført ulike typer tiltak i studentmigrasjonspolitikken. Vanlige tiltak for å tiltrekke seg studenter er informasjonsspredning og stipendordninger (ofte som ledd i bilateralt samarbeid med opprinnelsesland – for eksempel blant land med historiske bånd eller med viktige voksende økonomier som Brasil og Kina). Norge og mange andre land sprer slik informasjon gjennom nettsider og deltakelse på utdanningsmesser. En del land har også hatt kampanjer rettet mot enkelte tredjeland. Belgia har f. eks. målrettet rekruttert studenter fra Kina. Flere stater har også begynt å tilby flere grader på engelsk. Her utmerker Nederland seg, med en høy andel engelskspråklige programmer. Universitetene selv kan spille en stor rolle når det gjelder å tiltrekke seg studenter, for eksempel gjennom samarbeid med universiteter i tredjeland.

Landene som er bundet av Direktiv 2004/114 har stort sett introdusert fleksible regelverk for studenter, med ulike typer visum for ulike formål. Studenter møter likevel fortsatt utfordringer for eksempel med tanke på oppmøteplikt ved ambassader eller konsulater ved søknad, hvilket kan være vanskelig i deler av verden der destinasjonslandene ikke er godt representert. Det er også store forskjeller når det gjelder skolepenger – mens noen land har redusert eller tatt bort skolepenger, har de økt mye andre steder (for eksempel i Sverige).

Studenter og deres familiemedlemmer har, i tråd med Direktivet, adgang til arbeidsmarkedet, og mange land har innført mer fleksible regler for dette enn direktivet krever. Det finnes lite tilgjengelig informasjon om dette, men det kan virke som mange studenter jobber i ufaglært sektor, noe som indikerer at arbeid er en kilde til ekstrainntekter heller enn til relevant erfaring.

De fleste EMN-medlemslandene tillater studenter å søke om å arbeidstillatelse etter studiene uten å forlate riket. Ulike land legger dog ulike typer restriksjoner på dette, alt etter som hva de ønsker å oppnå. Noen krever at studentene tar seg arbeid som er relevant i forhold til utdanningen, eller som oppfyller minstelønnsregler. De fleste tillater studentene å gå over til selvstendig næringsvirksomhet, og noen land har nylig innført egne bestemmelser for å holde på gründere etter fullført grad (Estland og Storbritannia). Noen land tillater studenter å bli opp til 18 måneder mens de leter etter arbeid.

Det er begrenset dokumentasjon på misbruk av regelverket, men de fleste landene anførte at det forekom, i form av studenter som ble værende ulovlig etter fullført utdanning, studenter som ikke dukket opp på utdanningsstedet, studenter som søkte asyl etter ankomst, studenter som flyttet videre til et annet EU-land eller studenter som jobbet mer enn det som var tillatt. For å forhindre denne type misbruk har landene tatt i bruk ulike metoder, blant annet inspeksjon av utdanningsinstitusjoner. I Sverige antar man at misbruk vil gå ned som følge av innføringen av relativt høye skolepenger i 2011. De landene som var mest bekymret for misbruk var Storbritannia, Belgia og Finland.

De fleste landene anser at studentmigrasjon har positive effekter. 'Brain drain' anses ikke som et stort problem, selv om noen stater har mekanismer for å unngå det. I noen stater, spesielt Nederland og Storbritannia, anses det at studenter bidrar med relativt store summer gjennom skolepenger og annet forbruk.